

Motioner om alkohol- och tobaksbeskattning m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett trettiotal motioner från den allmänna motionstiden 2004 och tre motioner som väckts med anledning av proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor som rör alkohol- och tobaksbeskattning, privatinförsel av alkohol och tobak och försäljning av skattefria varor på svenska flygplatser.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. Till betänkandet fogas sju reservationer (m, kd, v, c).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Alkoholbeskattning.....	6
Tobaksbeskattning.....	9
Privatinförsel av alkohol och tobak.....	12
Försäljning av skattefria varor på svenska flygplatser.....	15
Reservationer.....	16
1. Alkoholbeskattning, punkt 1 (m).....	16
2. Alkoholbeskattning, punkt 1 (kd).....	18
3. Alkoholbeskattning, punkt 1 (v).....	19
4. Alkoholbeskattning, punkt 1 (c).....	20
5. Privatinförsel av alkohol och tobak, punkt 3 (kd).....	21
6. Privatinförsel av alkohol och tobak, punkt 3 (v).....	22
7. Privatinförsel av alkohol och tobak, punkt 3 (c).....	23
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	24
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	24
Motioner väckta med anledning av proposition	
2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor.....	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Alkoholbeskattning

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So31 yrkande 7, 2004/05:Sk213, 2004/05:Sk245, 2004/05:Sk251, 2004/05:Sk332, 2004/05:Sk340 yrkande 1, 2004/05:Sk438, 2004/05:So393 yrkande 2, 2004/05:So507 yrkande 2, 2004/05:So509 yrkande 1, 2004/05:So516 yrkande 1, 2004/05:So517 yrkande 1, 2004/05:So607 yrkande 2, 2004/05:So610 yrkande 2 och 2004/05:So614 yrkande 3.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (kd)

Reservation 3 (v)

Reservation 4 (c)

2. Tobaksbeskattning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Sk307, 2004/05:Sk318 yrkandena 1–3 och 2004/05:Sk325.

3. Privatinförsel av alkohol och tobak

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So31 yrkande 6, 2003/04:So35 yrkande 2, 2003/04:So36 yrkande 1, 2004/05:Sk301, 2004/05:Sk416, 2004/05:Sk448 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Sk465, 2004/05:Sk468, 2004/05:So396 yrkande 2, 2004/05:So431 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So517 yrkandena 5 och 7, 2004/05:So602 yrkande 2, 2004/05:So607 yrkande 4, 2004/05:So610 yrkande 4 och 2004/05:So614 yrkande 1.

Reservation 5 (kd)

Reservation 6 (v)

Reservation 7 (c)

4. Försäljning av skattefria varor på svenska flygplatser

Riksdagen avslår motion 2004/05:Sk371.

Stockholm den 8 mars 2005

På skatteutskottets vägnar

Susanne Eberstein

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Susanne Eberstein (s), Anna Grönlund Krantz (fp), Ulla Wester (s), Lennart Hedquist (m), Per Erik Granström (s), Per-Olof Svensson (s), Marie Engström (v), Lennart Axelsson (s), Ulf Sjösten (m), Mats Berglind (s), Gunnar Andrén (fp), Jörgen Johansson (c), Stefan Hagfeldt (m), Britta Rådström (s), Lars Gustafsson (kd) och Christina Axelsson (s).

Redogörelse för ärendet

Riksdagen har under höstens behandling av statsbudgeten för år 2005 ställt sig bakom regeringens förslag i budgetpropositionen på bl.a. punktskatteområdet. I det sammanhanget avlogs Moderata samlingspartiets, Folkpartiet liberalernas, Kristdemokraternas och Centerpartiets förslag i respektive budgetalternativ, på bl.a. detta område av beskattningen. Förslagen rörde, såvitt nu är av intresse, frågan om sänkta privatinförselkvoter för alkohol (kd) och om en höjning av minimipunktskatten på cigaretter (m, c) samt om en höjning av skatten på rulltobak (m), (bet. 2004/05:FiU1, yttr. 2004/05:SkU1y). I det följande behandlar utskottet dels ett trettiotal motioner från den allmänna motionstiden 2004 som rör alkohol- och tobaksbeskattning, privatinförsel av alkohol och tobak och försäljning av skattefria varor på svenska flygplatser, vars genomförande inte är kopplat till innevarande budgetår, och som därför inte behandlats i anslutning till budgetberedningen, dels tre motioner som väckts med anledning av proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor och som socialutskottet överlämnat till skatteutskottet för beredning. I ett särskilt betänkande, 2004/05:23 om energibeskattnings m.m., behandlar utskottet övriga återstående motioner från den allmänna motionstiden 2004 på punktskatteområdet.

En förteckning över de motionsyrkanden som behandlas i betänkandet finns i *bilaga*.

Utskottets överväganden

Alkoholbeskattning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om en förändrad alkoholbeskattning, om sänkta skatter på alkoholdrycker, om höjda minimiskatter på alkoholdrycker, om införande av en alkoholskadeavgift och om ett uttalande om följderna av en skattesänkning på spritdrycker samt om en särskild punktskatt på alkoholisk.

Jämför reservationerna 1 (m), 2 (kd), 3 (v) och 4 (c).

Bakgrund

EG-kommissionen lämnade i maj 2004 en rapport angående funktionen av gällande skattestruktur och skattesatser på alkoholskatteområdet. Man konstaterar bl.a. att för att bibehålla det reala värdet av minimiskattesatserna krävs en uppräkning med 24 %. Det har inte funnits en majoritet för ett förslag om positiv minimiskatt på vin, och rapporten innehåller därför inga direktivändringsförslag. Avsikten är att rapporten skall leda till en bred debatt i rådet, Europaparlamentet och ekonomiska och sociala kommittén. På grundval av dessa diskussioner avgör kommissionen om den skall lägga fram några förslag till direktivändringar.

Alkoholinförelsetredningen (S 2004:01) avlämnade i augusti 2004 delbetänkandet (SOU 2004:86) *Var går gränsen?* Betänkandet har remissbehandlats och övervägandena med anledning av betänkandet och remissvaren pågår för närvarande. Utredningen skall enligt tilläggsdirektiv som regeringen beslutade den 13 januari 2005 (dir. 2005:1) slutföra sitt arbete den 15 mars 2005.

Regeringen har den 18 februari 2005 i en lagrådsremiss lämnat förslag till vissa ändringar i alkohollagen (1994:1738). Enligt förslaget skall straffskalorna för vissa grova brott som begåtts uppsåtligen höjas till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Det högsta straffet för olovligt innehav av alkoholdrycker föreslås bli höjt till fängelse i högst två år. Vidare föreslås att det införs ett förbud att förvara alkohol i butiker och att detta förbud kriminaliseras som olovlig dryckeshantering. Gällande förvaringsförbud för alkohol på serveringsställen kriminaliseras under samma brottsrubricering. Slutligen föreslås att kravet i alkohollagen på att innehavet av alkoholdrycker skall vara *i uppenbart* syfte att olovligen sälja alkoholdryckerna tas bort.

Motionerna

Kerstin Engle (s) föreslår i motion So393 yrkande 2 att Sverige i EU skall arbeta för höjda minimiskatter på alkohol.

Hillevi Larsson och Christina Axelsson (s) anser i motion So509 yrkande 1 likaledes att Sverige bör driva frågan om minimiskatt på alkohol och tobak i EU.

Rolf Gunnarsson (m) begär i motion Sk213 en sänkning av skatten på öl, och Nils Fredrik Aurelius och Anna Lindgren (m) begär i motion Sk245 en sänkning av skatten på öl med en alkoholhalt över 2,8 %.

Tobias Billström (m) vill i motion Sk251 harmonisera och sänka skatten på öl, vin och sprit i Sverige.

Lennart Hedquist m.fl. (m) föreslår i motion Sk340 yrkande 1 att regeringen snarast lägger fram förslag till sänkt alkoholbeskattning i enlighet med vad som sägs i motion 2003/04:Sk310.

Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) påtalar i motion So507 yrkande 2 behovet av sänkta alkoholskatter, och Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m) vill i motion So516 yrkande 1 sänka alkoholskatten och avskaffa Systembolagets säljmonopol.

Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) föreslår i motion So614 yrkande 3 att Sverige i EU skall verka för en gemensam höjning av minimiskatterna på alkohol.

Annelie Enochson (kd) anser i motion Sk438 att det skall inrättas en alkoholskadefond, och Ulrik Lindgren m.fl. (kd) pekar i motion So607 yrkande 2 på vilka följderna blir vid en skattesänkning på sprit.

Även Lars Ohly m.fl. (v) framhåller i motion So517 yrkande 1 att Sverige i EU bör arbeta för höjda minimiskatter på alkohol.

Jan Andersson och Claes Västerteg (c) föreslår i motion Sk332 en sänkning av ölskatten, och i motion 2003/04:So31 yrkande 7 av Kenneth Johansson m.fl. (c) upprepas kravet att regeringen inom EU bör verka för en kraftig höjning av minimiskatten på alkohol.

I sexpartimotionen So610 yrkande 2 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) slutligen begärs ett tillkännagivande om alkoholäsk och söt cider enligt vilket ambitionen bör vara att alkoholäsk skall avvecklas och att det i avvaktan härpå införs en särskild punktskatt på sådana drycker.

Utskottets ställningstagande

Bland motionsförslagen finns yrkanden i motionerna Sk251, Sk340 yrkande 1, So507 yrkande 2 och So516 yrkande 1 om en generell sänkning av skatterna på alkoholdrycker och i motionerna Sk213, Sk245 och Sk332 yrkanden med krav på sänkningar vad gäller öl. I motion So607 yrkande 2 talas om följderna av en eventuell skattesänkning på spritdrycker. Utskottet har tidigare anfört att det är viktigt att utvecklingen på alkoholområdet noga följs och att regeringen vid behov återkommer till riksdagen i fråga om de skattejusteringar som kan behövas på alkoholområdet. Utskottet har vidare betonat att Systembolagets alkoholpolitiska funktion särskilt måste beaktas

vid bedömningen av behovet av skattejusteringar. Som framgår av budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) pågår i Regeringskansliet ett beredningsarbete när det gäller alkoholskatten. Utskottet är inte berett att föregripa detta arbete i enlighet med vad som sägs i de aktuella motionerna. När det gäller skatten på öl erinrar utskottet om att riksdagen (bet. 2001/02:SkU2) den 1 december 2001 sänkte skatten på vin för att tillgodose krav från kommissionen om en viss utjämning av skatten på öl och skatten på vin. Skattesänkningar på enbart öl är alltså mindre lämpliga av EU-skäl eftersom balansen i förhållande till skatten på vin skulle rubbas.

I motionerna So393 yrkande 2, So509 yrkande 1, So614 yrkande 3, So517 yrkande 1 och 2003/04:So31 yrkande 7 föreslås att Sverige i EU skall verka för höjda minimiskatter på alkoholdrycker. Utskottet anser att det är viktigt att i EU få till stånd en bred debatt om alkoholpolitiken och alkoholbeskattningen där folkhälsoaspekten ges en större tyngd och att regeringen inom EU verkar bl.a. för höjda minimiskatter för alkoholdrycker. De nordiska social- och hälsoministrarna beslutade vid det extra nordiska ministermötet i Köpenhamn i oktober 2004 om en gemensam strategi för det alkoholpolitiska arbetet i EU. Man stödde finansministrarnas tidigare ställningstagande om skattefrågorna, bl.a. om behovet av höjda minimiskattesatser för alkoholdrycker. I ett gemensamt uttalande anförde ministrarna att de även vill se en halvering av de indikativa nivåerna för resandeförsel av alkohol, och att dessa nivåer bör utgöra maximigräns för privat införsel. De nordiska statsministrarna har härefter antagit social- och hälsoministrarnas uttalanden. Utskottet noterar att EU:s finansministrar på svenskt initiativ i december 2004 beslutat hänskjuta kommissionens rapport från maj 2004 om alkoholskatternas effekter till en arbetsgrupp om skattefrågor inom rådet. Det får betraktas som en positiv utveckling att frågan kommer att behandlas på rådsnivå. Med hänvisning till de initiativ som redan tagits på regeringsnivå rörande de aktuella frågorna anser utskottet att något formellt uttalande av riksdagen inte är påkallat för närvarande.

När det härefter gäller motion Sk438 och förslaget om en särskild avgift på alkoholdrycker för att finansiera bl.a. hälso- och sjukvårdens kostnader för alkoholrelaterade skador skall erinras om att utskottet tidigare i olika sammanhang tagit avstånd från specialdestinerade skatter av detta slag med motiveringen att de verksamheter som motionärerna vill gynna bör underställas en normal budgetprövning. Utskottet finner inte skäl att göra någon annan bedömning med anledning av nu aktuellt yrkande.

När det slutligen gäller förslaget i motion So610 yrkande 2 om en särskild punktskatt på alkoholisk vill utskottet anföra följande. Enligt artikel 3 i cirkulationsdirektivet får medlemsstaterna utöver punktskatt och moms belägga bl.a. alkoholdrycker med andra indirekta skatter för särskilda ändamål, dvs. specialdestinerad skatt. När det gäller alkoholisk (alco-pops) har så skett i Danmark, Tyskland och Frankrike. Enligt vad utskottet erfarit arbetar kommissionen med inriktningen att skapa en egen skatteklass för alkoholisk gemensam för EU. Med anledning av kommissionens ovan-

nämnda alkoholrapport finns en arbetsgrupp som förbereder ett seminarium i maj 2005 angående klassificering av nya drycker. Utskottet anser att resultatet av arbetet på gemenskapsnivå angående beskattningen av alkoholisk bör avvaktas. Utskottet är av skäl som redovisats ovan inte berett att föreslå införandet av en skatt på de aktuella produkterna som skulle speci- aldestineras för något särskilt ändamål.

Något uttalande av riksdagen i de berörda frågorna behövs enligt utskottets mening inte. Utskottet avstyrker alla i avsnittet behandlade motioner i motsvarande delar.

Tobaksbeskattning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om rätt till återbetalning av punktskatt vid export av bl.a. snus till EU-länder, om en höjd minimiskatt på cigaretter, om en reformerad beskattning av cigaretter och om en skattemässig neutralitet mellan rulltobak och cigaretter.

Gällande bestämmelser

Enligt gällande *EG-regler på tobaksskatteområdet* skall punktskatt på cigaretter tas ut dels med en skatt per styck, dels med en proportionell skatt som beräknas på det högsta detaljhandelspriset på cigaretterna. Punktskatten på cigaretter skall vara minst 57 % av detaljhandelspriset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 95 euro per 1 000 cigaretter behöver inte uppfylla 57-procentkravet. Från den 1 juli 2006 skall detta belopp vara 101 euro. Styckeskatten får inte understiga 5 % eller överstiga 55 % av den totala skattebelastningen (styckeskatt, proportionell skatt och moms) på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin.

Enligt rådets direktiv 2002/10/EG får medlemsstaterna ta ut en *minimipunktskatt på cigaretter som säljs till ett lägre pris än detaljhandelspriset på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin*, förutsatt att denna punktskatt inte överstiger den punktskatt som tas ut på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Det innebär att som mest får det skattebelopp som har fastställts för cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin tas ut för cigaretter som har ett lägre detaljhandelspris än dessa.

Den 1 mars 2003 införde Sverige en minimipunktskatt på cigaretter som har ett lägre detaljhandelspris än cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin. Ett antal s.k. lågpriscigaretter hade lanserats på den svenska marknaden till ett pris som per paket låg ca 10 kr under priset på ett cigarettpaket i den mest efterfrågade priskategorin. Skatten bestämdes till 90 % av den sammanlagda skatten på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin.

Även om EU:s regler medger en minimipunktskatt på 100 % gjorde smugglingsrisken att en skatt på 90 % bedömdes som lämplig (prop. 2002/03:1 avsnitt 8.5.2, bet. 2002/03:FiU1).

Enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt skall skatt på *cigaretter* tas ut med 20 öre per styck och 39,2 % av detaljhandelspriset. Skatten skall dock lägst tas ut med 90 % av den sammanlagda skatten på cigaretter i den mest efterfrågade priskategorin.

Tillverkare eller importörer skall senast den 31 oktober varje år till Skatteverket lämna uppgift om försäljningen av cigaretter ett år bakåt i tiden.

Regeringen fastställer senast den 30 november varje år den mest efterfrågade priskategorin av cigaretter och det skattebelopp som skall tas ut för det nästkommande kalenderåret. Regeringen har för 2005 fastställt den mest efterfrågade priskategorin av cigaretter till 38,50 kr per förpackning med 20 cigaretter och minimipunktskatten till 86 öre per cigarett (SFS 2004:1015).

Skatt på *cigarer* och *cigariller* tas ut med 56 öre per styck och skatt på röktnobak tas ut med 630 kr per kg. Snus och tuggtobak omfattas inte av EG-direktiven om tobaksbeskattning utan skatt tas ut enligt nationella regler. Skatt på snus tas ut med 123 kr per kg och på tuggtobak med 201 kr per kg.

Reglerna om *återbetalning av tobaksskatt vid utförsel till annat EU-land* gäller inte snus och tuggtobak. Däremot kan skatten återbetalas vid export till tredje land.

Gällande direktiv medger att *rulltobak* antingen beskattas med en värdeskatt baserad på högsta detaljhandelspriset eller en viktbaserad skatt. Sverige har valt den senare modellen. Från och med den 1 juli 2004 skall den sammanlagda punktskatten på rulltobak minst uppgå till 36 % av detaljhandelspriset, inklusive alla skatter, eller 32 euro per kg. Skatten på rulltobak som är en liten produkt i Sverige är lägre än skatten på cigaretter.

Motionerna

Claes-Göran Brandin m.fl. (s) vill enligt motion Sk307 införa en rätt till återbetalning av tobaksskatten vid export av rökfria tobaksprodukter till andra EU-länder. Motionärerna påtalar att det för cigaretter finns en sådan rätt till återbetalning av tobaksskatten medan motsvarande inte gäller för snus och tuggtobak.

I fyrpartimotionen Sk318 av Lennart Hedquist m.fl. (m, fp, kd, c) föreslås att minimiskatten på cigaretter höjs från 90 till 100 % (yrkande 1), att punktskattesystemet reformeras med bibehållen skattenivå och maximerad styckeskatt i enlighet med EU:s regelverk för cigarettbeskattning (yrkande 2) och att det införs ett nytt beräkningssystem utan eftersläpandeeffekter för den mest efterfrågade priskategorin (yrkande 3). Motionärerna framhåller bl.a. att den mest efterfrågade priskategorin (normalpriset) utgör grunden för minimiskatten och att priset grundar sig på den faktiska försäljningen som tobaksbolagen rapporterar in för det föregående året vilket innebär att normalpriset inte nödvändigtvis är det aktuella normalpriset på marknaden.

Kenneth Lantz (kd) efterlyser i motion Sk325 åtgärder som innebär skattemässig neutralitet mellan rulltobak och vanliga cigaretter. Enligt motionen baseras skatten på rulltobak på vikten och konsumenterna betalar mindre än hälften av den skatt som utgår på vanliga cigaretter.

Utskottets ställningstagande

Tobaksskattelagen saknar, som påtalas i motion Sk307, återbetalningsrätt för tobaksskatt vid utförsel till andra medlemsstater i EU av snus och tuggtobak. Enligt EG-direktiv 2001/37/EG skall medlemsstaterna förbjuda utsläppandet på marknaden av tobak för användning i munnen. Vid EU-inträdet beviljades Sverige undantag från snusförbudet. Enligt anslutningsakten skulle Sverige vidta de åtgärder som behövdes för att säkerställa att varan inte släpptes ut på marknaden i de medlemsstater där förbudet var tillämpligt. Sverige har genom förordningen (1994:1266) om förbud mot export av snus infört ett förbud att exportera snus till en medlemsstat i EU som utfärdat förbud mot att varorna släpps ut på marknaden. EG-domstolen har i december 2004, i det s.k. Swedish Match-målet, fastslagit att det existerande förbudet i direktiv 2001/37/EG mot försäljning av snus inom gemenskapen är förenligt med gemenskapsrätten och det kommer därför att fortsätta att gälla. Den definition av begreppet ”tobak för användning i munnen” som finns i EG-direktiv innefattar inte tobaksprodukter som är avsedda att rökas eller *tuggas*. Regeringen har nyligen avlämnat en lagrådsremiss enligt vilken tobaksskatten skall kunna återbetalas vid utförsel av tuggtobak till köpare i annat EG-land. I fråga om tuggtobak kommer alltså motionen att tillgodoses genom den lagändring som regeringen förbereder. När det gäller snus, som inte får exporteras till andra EU-länder som inte har samma undantag som Sverige, anser utskottet att det saknas anledning att ompröva de svenska bestämmelserna om återbetalningsrätt för tobaksskatt.

Utskottet övergår till beskattningen av lågpriscigaretter som tas upp i motion Sk318 yrkandena 1–3. Utskottet anförde i samband med höstens budgetberedning att minimipunktskatten på lågpriscigaretter bör bestämmas till en nivå som tar hänsyn till både behovet av att dämpa efterfrågan och till risken för smuggling om skattesatsen skulles sättas för högt. Utskottet avstyrkte förslag om en höjning av minimipunktskatten på cigaretter. Riksdagen följde utskottet (yttr. 2004/05:SkU1y, bet. 2004/05:FiU1). Enligt vad utskottet erfarit förbereder kommissionen en rapport rörande tobaksskatten till år 2006. I Regeringskansliet pågår vidare ett beredningsarbete i frågan. Utskottet anser att det finns anledning att noga följa tobaksbeskattningens effekter t.ex. till följd av att vissa typer av cigaretter har en lägre beskattning än andra. En annan fråga som är värd att följa upp är relationen mellan skattens fasta respektive rörliga del. Utskottet anser också att regelverket allmänt sett förefaller onödigt komplicerat och att de grundläggande direktiven borde kunna förenklas.

Som mycket riktigt påpekas i motion Sk325 är skatten på rulltobak betydligt lägre än skatten på cigaretter. Finansministern har nyligen i ett frågesvar i riksdagen (2004/05:719) angående skatten på rulltobak anfört att det finns skäl att se över skattenivåerna och att frågan bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser mot denna bakgrund att ett uttalande från riksdagen i frågan är obehövligt.

Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen snarast möjligt i fråga om tobaksbeskattningen. Utskottet avstyrker med det anförda alla i avsnittet behandlade motioner i motsvarande delar.

Privatinförsel av alkohol och tobak

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag rörande privatinförsel av alkohol och tobak, antingen en omedelbar begränsning av införseln eller att regeringen arbetar för en begränsning i EU, och förslag om tilläggsdirektiv till Alkoholinförselutredningen.

Jämför reservationerna 5 (kd), 6 (v) och 7 (c).

Bakgrund

Sveriges undantag från de allmänna EG-reglerna för privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror löpte ut den 31 december 2003 (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:FiU1). Även Danmarks och Finlands undantag upphörde samtidigt.

Enligt de regler som allmänt gäller inom EU skall privata inköp av alkohol och tobak beskattas i inköpslandet. Kommersiell handel med dessa varor skall beskattas i den medlemsstat där varorna slutligen konsumeras. En privatperson har således rätt att ta med sig alkoholdrycker och tobaksvaror avsedda för eget bruk inköpta i en annan medlemsstat utan att någon ytterligare punktskatt tas ut i hemlandet. Om varorna tas in för kommersiella ändamål i hemlandet skall däremot punktskatt alltid betalas där.

För att avgöra om det är fråga om införsel för kommersiella ändamål skall enligt EG:s regler bl.a. mängden varor beaktas. Medlemsstaterna får använda sig av indikativa nivåer uteslutande till ledning för bedömning av om varorna är avsedda för kommersiella ändamål. De indikativa nivåerna får då inte sättas lägre än 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin, 110 liter öl samt 800 cigaretter, 400 cigariller, 200 cigarrer och 1 kilo röktobak.

Sverige har fr.o.m. den 1 juni 2004 utnyttjat möjligheten att begränsa den skattefria införseln av cigaretter och, i vissa fall, andra tobaksprodukter under den tid de nya EU-medlemsstaterna Estland, Lettland, Litauen, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern har undantag att uppfylla minimiskatterna på dessa produkter (bet. 2003/04:SkU30).

EG-kommissionen har i april 2004 i en rapport och ett direktivändringsförslag beträffande cirkulationsdirektivet föreslagit bl.a. att de s.k. indikativa nivåerna skall tas bort eftersom de endast kan ses som nationella hjälpmedel vid bestämningen av på vilken nivå kontrollen skall utföras.

Motionerna

Inger Lundberg m.fl. (s) i motion Sk301 betonar att Sverige måste driva kravet på att de indikativa nivåerna för vad som är personligt bruk vid införsel av alkohol sätts till den mängd alkohol som en normalkonsument förbrukar under högst 40 dagar.

Göran Magnusson och Barbro Hietala Nordlund (s) anför i motion Sk465 att regeringen i EU måste arbeta för kraftigt sänkta införselnivåer för alkoholdrycker samt öka insatserna för att bekämpa missförhållanden med anknytning till införsel av alkoholdrycker.

Även Åsa Lindstam (s) anser i motion Sk468 att regeringen aktivt bör driva frågan om minskade alkoholkvoter särskilt inom ramen för EU-samarbetet, och i motion So396 yrkande 2 av Nils-Erik Söderqvist m.fl. (s) föreslås en sänkning av de indikativa nivåerna för vad som är att betrakta som personligt bruk vid införsel av alkohol.

Anita Brodén och Runar Patriksson (fp) anför i motion So614 yrkande 1 att regeringen i EU bör föra in folkhälsoaspekten och verka för att införselkvoterna sänks till en nivå som kan anses rimlig för privat bruk.

Lars Gustafsson (kd) anser enligt motion Sk416 att Alkoholinförselutredningen bör få i uppdrag att presentera ett åtgärds paket för att komma till rätta med och minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar. Uppdraget bör gälla allt från barns uppväxt till ungdomsmiljöer, trafik och arbete.

Mikael Oscarsson (kd) begär i motion Sk448 tillkännagivanden om att de sedan den 1 januari 2004 införda införselreglerna bör omförhandlas med EU (yrkande 1) samt att införselkvoterna bör prövas mot EG-rättens folkhälsoparagraf (yrkande 2).

Chatrine Pålsson m.fl. (kd) föreslår i motion 2003/04:So36 yrkande 1 för sin del att Sverige ensidigt skall återgå till de införselkvoter av alkohol som överenskomms i samband med medlemskapsförhandlingarna, dvs. 1 liter sprit, 3 liter starkvin, 5 liter vin och 15 liter öl.

Även Ragnwi Marcelind (kd) föreslår i motion So602 yrkande 2 en omförhandling av införselreglerna medan Ulrik Lindgren m.fl. (kd) i motion So607 yrkande 4 förordar att Sverige ensidigt bör återgå till de införselkvoter av alkohol som avtalades i samband med medlemskapsförhandlingarna.

Vänsterpartiet anför genom Lars Ohly m.fl. (v) i motion So517 yrkande 5 att regeringen bör ta initiativ till ändrade regler för privatinförsel av alkohol och återkomma till riksdagen med redovisning av vilka initiativ som tagits. Enligt motionen bör regeringen vidare se över den praxis som nu tillämpas för vad som betraktas som privat införsel av alkohol och utveckla den i en mer restriktiv linje (yrkande 7).

Kenneth Johansson m.fl. (c) anser i motion 2003/04:So31 yrkande 6 att regeringen bör verka för att Sverige får minska införselkvoten med hänvisning till folkhälsoskäl.

Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) i motion 2003/04:So35 yrkande 2 anför att införselkvoterna också måste diskuteras, och Jan Lindholm och Ulf Holm (mp) framhåller i motion So431 att Sverige för att skydda folkhälsan ensidigt bör återinföra införselregler för alkohol på en betydligt lägre nivå än i dag (yrkande 1). Alkoholens allvarliga hot mot folkhälsan skall, enligt motionärerna, användas som huvudsakligt argument om Sveriges ensidiga beslut om införselbegränsning ifrågasätts (yrkande 2).

I sexpartimotionen So610 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 4 slutligen upprepas kravet att Sverige med utgångspunkt i folkhälsoskäl i EU skall arbeta för sänkta införselkvoter.

Utskottets ställningstagande

I de flesta motionerna i avsnittet berörs frågan om sänkta privatinförselnivåer. Utskottet har i och för sig förståelse för uppfattningen att de numera gällande indikativa nivåerna för privatinförsel är väl höga för svenska förhållanden, en uppfattning som också kom till uttryck i det tidigare nämnda nordiska ministerrådsmötet i Köpenhamn i oktober 2004 om en gemensam strategi för det alkoholpolitiska arbetet i EU. Utskottet vill samtidigt betona att de indikativa nivåerna inte är tillåtna kvoter för privatinförsel utan ett hjälpmedel till ledning för att avgöra om införseln är privat eller kommersiell och därmed i vilken medlemsstat beskattningen skall ske. Det innebär att om en tullmyndighet fastställer att införseln av mindre kvantiteter är avsedd för kommersiella ändamål skall beskattning ske i införsellandet.

Som utskottet tidigare anfört är det viktigt att i EU få till stånd en bredare debatt om alkoholpolitiken och alkoholbeskattningen där folkhälsoaspekten får en större tyngd. Utskottet förutsätter att regeringen i detta sammanhang även tar upp frågan om en sänkning av de indikativa nivåerna inom EU.

Riksdagen har i samband med budgetbeslutet för år 2005 ställt sig avvisande till förslag som innebär att Sverige ensidigt och i strid med de regler som gäller på området skall besluta om skärpta införselregler (ytr. 2004/05:SkU1y, bet. 2004/05:FiU1). Utskottet anser att det inte finns någon anledning att ompröva detta ställningstagande.

Alkoholinförselutredningen avslutar inom kort sitt arbete. I uppdraget ingår bl.a. att särskilt uppmärksamma hur nya distributions- och konsumtionsmönster påverkat inköps- och dryckesvanor framför allt hos ungdomar. Mot den bakgrunden finner utskottet att det inte finns något behov av att utvidga utredningens uppdrag på sätt som föreslås i motion Sk416 för att få underlag för kommande ställningstaganden i fråga om åtgärder för att minska ungdomars alkoholkonsumtion. Dessutom vill utskottet erinra om de förslag till skärpta straff för langning m.m. som läggs fram i den lagrådsremiss som berörts i inledningen till detta betänkande.

Utskottet avstyrker alla i avsnittet behandlade motioner i motsvarande delar.

Försäljning av skattefria varor på svenska flygplatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett förslag om att tillåta skattefria försäljning till flygpassagerare vid ankomstplatsen i stället för på utreseplatsen.

Bakgrund

Skattefria alkoholdrycker och tobaksvaror kan, även sedan taxfreeförsäljningen 1999 upphörde inom EU, fortfarande säljas till resenärer som reser till tredjeland samt föras in från sådant land till Sverige. Införseln grundar sig på EG:s regler om tull- och skattefria import från tredjeland. EG-reglerna innebär kvantitativa begränsningar för tobak, sprit, starkvin och vin. För varor som inte omfattas av en kvantitativ restriktion, t.ex. öl, gäller i stället att importen är tull- och skattefri om varornas sammanlagda värde inte överstiger 175 euro (ca 1 600 kr). De svenska reglerna beträffande import från tredjeland finns i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import m.m. Flygresenärer från tredjeland kan skattefritt bl.a. föra in 1 liter spritdryck eller 2 liter starkvin, 2 liter vin samt 200 cigaretter eller 100 cigariller eller 50 cigarrer eller 250 gram röktoak eller en proportionell blandning av dessa tobaksvaror. Öl kan föras in till ett värde av ca 1 600 kr.

Motionen

Bengt-Anders Johansson (m) argumenterar i motion Sk371 för att det bör bli tillåtet med taxfreeköp på ankomstflygplatsen och framhåller bl.a. att det i dag transporteras onödig vikt i luften på ett kostsamt sätt med negativa miljökonsekvenser och onödiga risker i händelse av brand ombord.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har under en följd av år anført (se bl.a. bet. 2003/04:SkU24) att det skulle strida mot grundläggande principer för en konsumtionsskatt att tillåta skattefria försäljning vid resenärens ankomst till landet och att utskottet inte kan se några avgörande fördelar med ett avsteg från denna princip för flygpassagerare. Utskottet vidhåller sin uppfattning och avstyrker motion Sk371.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Alkoholbeskattning, punkt 1 (m)

av Lennart Hedquist (m), Ulf Sjösten (m) och Stefan Hagfeldt (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om alkoholbeskattning. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Sk213, 2004/05:Sk245, 2004/05:Sk251, 2004/05:Sk340 yrkande 1, 2004/05:So507 yrkande 2 och 2004/05:So516 yrkande 1 och avslår motionerna 2003/04:So31 yrkande 7, 2004/05:Sk332, 2004/05:Sk438, 2004/05:So393 yrkande 2, 2004/05:So509 yrkande 1, 2004/05:So517 yrkande 1, 2004/05:So607 yrkande 2, 2004/05:So610 yrkande 2 och 2004/05:So614 yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringens vänta-och-se-attityd med underlåtenhet att handla som följd leder regelmässigt till allvarliga effekter. Det gäller bl.a. alkoholfrågan och frånvaron av sänkta alkoholskatter, trots vad som hänt i vår omvärld. Det har för oss moderater inte varit särskilt svårt att räkna ut vad som skulle hända med denna beslutsförklaring under ett par för denna fråga viktiga år.

Sverige har fått en kraftig införsel av alkohol; vi har förlorat en betydande del av skattebasen på alkohol; det har skett en stor lageruppyggning av alkohol i de svenska hemmen; vi har fått en ökad illegal försäljning av sprit och öl; vi har fått en försäljningsminskning på Systembolaget, vilket hotar dess uppdrag; vi noterar samtidigt en ökad alkoholkonsumtion och fler alkoholrelaterade brott. Fortfarande vidtas trots detta inga skarpa åtgärder för att komma åt dessa effekter med verksamma verktyg. Detta är verkligen inte bra!

De nya alkoholskattesatserna i vår omvärld i förening med de nya införselreglerna gör att prisinstrumentet i stor utsträckning spelat ut sin roll i svensk alkoholpolitik. Tidigare förlitade man sig i stor utsträckning på alkoholskattens höjd när det gällde att påverka den totala alkoholkonsumtionen. Detta har i sin tur haft som följd att andra möjligheter att säkerställa att konsumtionen inte växer och att missbruket kan hållas tillbaka inte använts fullt ut. I den situation som nu uppstått med låga priser på alkohol

i vår omvärld är det allt angelägnare att det kan utvecklas en bättre alkoholkultur, där det personliga ansvarstagandet och familjens ansvarstagande understryks. Mycket viktigt är betydelsen av strikt alkoholfria miljöer där arbetsgivare, personalorganisationer, lärare, skolhälsovård, motororganisationer, idrotts- och ungdomsföreningar m.fl. samt nykterhetsrörelsen måste engageras för att kraftfullt understryka betydelsen av detta. Alkoholfria miljöer i t.ex. arbetsliv, skola och trafik måste ses som självklara. Företagshälsovården måste på ett aktivt sätt vara uppmärksam på sjukfrånvaro som orsakas av alkoholmissbruk eller stor konsumtion.

Den 1 januari 2004 infördes de nya men länge kända införselgränserna för Sverige: 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl. Denna ”indikativa” ranson motsvarar ungefär 24 liter ren alkohol vilket är jämförbart med cirka två och ett halvt års konsumtion för en genomsnittssvensk. Siffrorna visar åskådligt att risken var mycket stor att den inhemska försäljningens andel skulle kunna komma att minska drastiskt om ingen skatteanpassning i Sverige gjordes. Effekten av detta har som sagt blivit och blir att skattebasen på alkohol i stor utsträckning försvinner ur landet, trots att konsumtionen stiger.

Utvecklingen de senaste åren har alltså varit att en betydande del av skatt på alkoholinköp lämnat landet och att Systembolaget påverkats påtagligt av detta. Den redan i dag omfattande och illegala vidareförsäljningen av legalt införda kvantiteter kan tveklöst komma att fortsätta öka om inte Sveriges prispolitik rimligt anpassas till vad som nu gäller i alla våra grannländer utom Norge.

Införseln och den illegala vidareförsäljningen gör alltfler till brottslingar samtidigt som det uppenbarligen hittills varit svårt att med verksamma medel stävja den. Om inte de svenska priserna sänks kommer skattebasen för alkoholkonsumtion att i mycket hög utsträckning exporteras till utlandet, dvs. skatten för alkoholkonsumtion inom vårt land kommer att tillfalla andra länder. Detta kan inte anses vara en önskvärd utveckling.

Underlåtenheten att besluta om sänkta alkoholskatter i Sverige har vidare inneburit att ett kulturmönster uppstått med innebörd att många vid utlandsresor köper stora mängder alkohol. En ytterligare fördröjning att sänka de svenska alkoholskatterna leder till svårigheter att bryta detta mönster utan mycket stora skattesänkningar.

Samtidigt leder den lageruppbyggnad av alkoholdrycker som skett och sker i många svenska hem efter utlandsbesök i sig till att spritkonsumtionen kan komma att öka på ett från folkhälsosynpunkt oacceptabelt sätt

De stora skillnaderna i beskattningen innebär dessutom för bryggerinäringen att befintliga inhemska företag får stora svårigheter att hävda sig. Det blir öl som bryggs i andra länder och som förs in i landet som i ökad utsträckning kommer att ersätta det inhemska. Följden blir minskad sysselsättning i en näring som normalt har möjlighet att hävda sig på hemmamarknaden men vars konkurrensläge försämras allvarligt om Sverige

fortsätter att dröja med skatteanpassningen. Att låta utvecklingen ha sin gång är oansvarigt även för denna bransch som måste tillåtas ha rimliga arbetsvillkor på sin hemmamarknad.

Vi har redan angivit att alkoholkonsumtionen i Sverige förvisso kan påverkas även i en situation när den inte längre kan förlita sig på prisinstrumentet. Men det fodrar att man lyfter blicken mer till de alternativa påverkansinstrumenten. En nationell samling med en verkningsfull och saklig kampanj i alkoholfrågan för att motverka alkoholmissbrukets skadliga effekter på folkhälsa och brottsfrekvens bör äga rum i anslutning till att alkoholskatterna sänks. Det är vidare angeläget att Sverige skaffar sig en bättre uppföljning av faktisk alkoholkonsumtion och missbrukets omfattning.

Vad ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Alkoholbeskattning, punkt 1 (kd)

av Lars Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om alkoholbeskattning. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Sk438 och 2004/05:So607 yrkande 2 och avslår motionerna 2003/04:So31 yrkande 7, 2004/05:Sk213, 2004/05:Sk245, 2004/05:Sk251, 2004/05:Sk332, 2004/05:Sk340 yrkande 1, 2004/05:So393 yrkande 2, 2004/05:So507 yrkande 2, 2004/05:So509 yrkande 1, 2004/05:So516 yrkande 1, 2004/05:So517 yrkande 1, 2004/05:So610 yrkande 2 och 2004/05:So614 yrkande 3.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att den senaste tidens utveckling på alkoholområdet är dystert och oroande. Alkoholkonsumtionen har under de senaste tio åren ökat kraftigt, inte minst bland ungdomar. Genom EU-medlemskapet har det blivit allt svårare att föra en restriktiv alkoholpolitik.

Regeringens alkoholpolitik har misslyckats, och vi står nu inför ett avgörande vägval. Kristdemokraterna anser att det krävs en politik som värnar om folkhälsan. Alkoholen är en integrerad del i vår kultur och sköts väl av flertalet, men vi anser att de sociala och medicinska problemen som alkoholdrickandet medför måste tas på större allvar. Våra förslag kan sammanfattas i följande punkter: nya mål för alkoholpolitiken, lägre införselkvoter, upprustad missbrukarvård, stöd till familjer som ett led i det alkoholpreventiva arbetet, ett förebyggande och kampanjinriktat arbete riktat mot alkoholfria zoner i samhället, en upprepning i Systembolaget, begränsad

tillgängligheten till alkohol, hårdare straff för langning, mer resurser till brottsbekämpande myndigheter och slutligen stöd till frivilligorganisationerna.

Sverige ska, enligt vår uppfattning, stå för en alternativ alkoholpolitik i EU som syftar till att pressa ned den totala konsumtionen av alkohol och minska alkoholskadorna. Sverige måste verka för att alkoholskattens nivå och övrig alkoholpolitik i Europa inte fastställs ur ett jordbrukspolitiskt perspektiv, utan ur ett folkhälsoperspektiv. Regeringen ger intryck av att det skulle vara omöjligt att få gehör för svensk alkoholpolitik inom EU. Samtidigt som den svenska regeringen överväger sänkt spritskatt för att stoppa alkoholfödet över gränserna pågår en omvänd utveckling i flera andra EU-länder. Många medlemsländer har problem med tilltagande alkoholskador, inte minst bland unga, och det är inte uteslutet att möjligheterna ökat att få till stånd en mer restriktiv alkoholpolitik inom unionen. Enligt vår uppfattning bör insatserna inriktas på höjda minimiskatter. Regeringen måste försöka vinna opinion för folkhälsoaspekterna på alkoholfrågorna och bilda allianser med länder inom EU som är villiga att driva en mer restriktiv linje.

Vad ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Alkoholbeskattning, punkt 1 (v)

av Marie Engström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om alkoholbeskattning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So517 yrkande 1, bifaller delvis motionerna 2003/04:So31 yrkande 7, 2004/05:So393 yrkande 2, 2004/05:So509 yrkande 1 och 2004/05:So614 yrkande 3 och avslår motionerna 2004/05:Sk213, 2004/05:Sk245, 2004/05:Sk251, 2004/05:Sk332, 2004/05:Sk340 yrkande 1, 2004/05:Sk438, 2004/05:So507 yrkande 2, 2004/05:So516 yrkande 1, 2004/05:So607 yrkande 2 och 2004/05:So610 yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige har under många år bedrivit en restriktiv alkoholpolitik som medverkat till att totalkonsumtionen av alkohol varit lägre i Sverige än i de flesta andra jämförbara länder. Detta har i sin tur lett till att Sverige vid internationella jämförelser kunnat uppvisa en lägre andel alkoholskador och alkoholrelaterade sjukdomar. Denna positiva trend håller nu på att brytas. Under senare år har den restriktiva alkoholpolitiken steg för steg luckrats upp. Viktiga alkoholpolitiska instrument som begränsningar av tillgänglighet och relativt höga alkoholskatter är satta under stark press. Beslut har tagits om lördagsöppet över hela landet, införselkvoterna för privatbruk har

i praktiken försvunnit, tullens och polisens möjligheter att ingripa vid smuggling och andra brott har försämrats, utbudet av restauranger med utskänkning av alkohol har ökat kraftigt och skattesänkningar har genomförts eller aviserats. Sverige har helt misslyckats med att behålla sin egen politik och har inte heller lyckats påverka de andra medlemsstaterna i EU till en alkoholpolitik som är mer folkhälsoinriktad.

Regeringens utredare av alkoholförseln har föreslagit sänkt skatt på starksprit i syfte att minska privatinförseln från utlandet, trots att det råder osäkerhet om hur ett sådant förslag kommer att påverka alkoholkonsumtionen. Vänsterpartiet anser att det skulle vara ett stort risktagande att följa utredarens förslag eftersom det inte kan uteslutas att människor både skulle köpa stora mängder alkohol utomlands och öka inköpen från Systembolaget. Finlands sänkning av alkoholskatten och dess konsekvenser med ökad totalkonsumtion anser vi är ett varnande exempel. Vänsterpartiet anser därför att Sverige inom ramen för EU-samarbetet bör arbeta för höjda miniminivåer på alkoholskatterna som ett steg i en mer restriktiv och folkhälsoinriktad alkoholpolitik.

Vad ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Alkoholbeskattning, punkt 1 (c)

av Jörgen Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om alkoholbeskattning. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:So31 yrkande 7, 2004/05:Sk332, 2004/05:So393 yrkande 2, 2004/05:So509 yrkande 1, 2004/05:So517 yrkande 1 och 2004/05:So614 yrkande 3 och avslår motionerna 2004/05:Sk213, 2004/05:Sk245, 2004/05:Sk251, 2004/05:Sk340 yrkande 1, 2004/05:Sk438, 2004/05:So507 yrkande 2, 2004/05:So516 yrkande 1, 2004/05:So607 yrkande 2 och 2004/05:So610 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt Centerpartiet är höga alkoholskatter etiskt och samhällsekonomiskt motiverade. Sänkningar av alkoholskatterna är endast motiverade om det är nödvändigt för att förhindra att skattebasen undermineras som följd av kraftigt ökad privatinförsel och för att minska drivkrafterna till smuggling och annan illegal sprithantering. Försäljningsmonopolet är även fortsättningsvis mycket viktigt för att stödja personer som har problem med alkoholen men som vill hålla sitt beroende under kontroll.

EU:s gemensamma marknad där vissa medlemsstater har låga skatter på alkoholdrycker underminerar prisinstrumentet för de länder som vill föra en aktiv alkoholpolitik. Centerpartiet anser att regeringen i EU bör verka för kraftigt höjda minimiskatter på alkoholdrycker. Insikten om alkoholkonsumtionens folkhälsoeffekter är inte lika spridd i övriga EU som i Sverige. Det finns dock tecken på ett uppvaknande och på att nya möjligheter till en aktivare europeisk alkoholpolitik nu yppas. Konventets förslag till ny EU-grundlag erkänner alkoholen som ett folkhälsoproblem. Den finska opinionen och regeringen har reagerat på alkoholskattesänkningens sociala effekter och bland nya och gamla medlemsländer i EU diskuteras alkoholens folkhälsokonsekvenser. Det är viktigt att den svenska regeringen och de svenska ledamöterna i Europaparlamentet söker allianser med regeringar, partier och organisationer i andra EU-länder som delar engagemanget i att minimera alkoholens skadeverkningar.

Vad ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Privatinförsl av alkohol och tobak, punkt 3 (kd)

av Lars Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om privatinförsl av alkohol och tobak. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Sk416, 2004/05:Sk448 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05:So602 yrkande 2 och avslår motionerna 2003/04:So31 yrkande 6, 2003/04:So35 yrkande 2, 2003/04:So36 yrkande 1, 2004/05:Sk301, 2004/05:Sk465, 2004/05:Sk468, 2004/05:So396 yrkande 2, 2004/05:So431 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So517 yrkandena 5 och 7, 2004/05:So607 yrkande 4, 2004/05:So610 yrkande 4 och 2004/05:So614 yrkande 1.

Ställningstagande

Kristdemokraterna vill genomföra en alkoholpolitik byggd på solidaritet och omtanke om folkhälsan. En anledning till att alkoholskatterna pressas ned i våra grannländer är EU:s orimliga privatinförslregler. Det är inte rimligt att tillåta privatinförsl som motsvarar flera års förbrukning av alkohol för en normalkonsument. Kristdemokraterna anser att Sverige ensidigt bör införa egna regler på området som motsvarar de införselnivåer som avtalades i samband med medlemskapsförhandlingarna. Folkhälsoskäl är enligt EG:s grundfördrag och EG-domstolen ett legitimt skäl för att frångå principen om en öppen marknad inom EU och en eventuell prövning i EG-domstolen skulle ge regeringen en möjlighet att föra fram folkhälsoaspek-

ten när det gäller privatinförsel av alkohol. Regeringen skulle också kunna förhandla fram en permanent lösning på införselproblematiken med övriga EU-länder.

Alkoholinförselutredningen bör med anledning av den alarmerande konsumtionsökningen bland ungdomar också få i uppdrag att presentera ett åtgärds paket för att komma till rätta med och minska alkoholkonsumtionen bland ungdomar.

Vad ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Privatinförsel av alkohol och tobak, punkt 3 (v)

av Marie Engström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om privatinförsel av alkohol och tobak. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So517 yrkandena 5 och 7 samt avslår motionerna 2003/04:So31 yrkande 6, 2003/04:So35 yrkande 2, 2003/04:So36 yrkande 1, 2004/05:Sk301, 2004/05:Sk416, 2004/05:Sk448 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Sk465, 2004/05:Sk468, 2004/05:So396 yrkande 2, 2004/05:So431 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So602 yrkande 2, 2004/05:So607 yrkande 4, 2004/05:So610 yrkande 4 och 2004/05:So614 yrkande 1.

Ställningstagande

I dag är det i princip möjligt för en privatperson att föra in hur mycket alkohol som helst från andra EU-länder under förutsättning att han eller hon kan motivera mängden. De s.k. indikativa nivåerna är riktmärken för vad som kan anses vara normal förbrukning. I takt med den accelererande införseln av alkohol som inneburit ökad totalkonsumtion och minskad försäljning på Systembolaget har röster höjts om att Sverige ensidigt borde ta tillbaka de gamla införselreglerna. Vänsterpartiet menar att detta är ett intressant förslag men anser att regeringen först bör klargöra rättsläget med avseende på bl.a. eventuell skadeståndsskyldighet och reglerna om en fri marknad.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör ta initiativ till en ändring av införselreglerna avseende alkohol för privat bruk och återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka initiativ som tagits. Vi kan konstatera att Storbritannien valt att tillämpa en betydligt striktare linje för privatinförseln än Sverige. Vänsterpartiet anser vidare att regeringen bör se över hur praxis ser ut beträffande mängden alkohol som anses vara rimlig för privat konsumtion och utveckla denna i en mer restriktiv linje.

Vad ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. **Privatinförsel av alkohol och tobak, punkt 3 (c)**

av Jörgen Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om privatinförsel av alkohol och tobak. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2003/04:So31 yrkande 6 och 2004/05:So610 yrkande 4 och avslår motionerna 2003/04:So35 yrkande 2, 2003/04:So36 yrkande 1, 2004/05:Sk301, 2004/05:Sk416, 2004/05:Sk448 yrkandena 1 och 2, 2004/05:Sk465, 2004/05:Sk468, 2004/05:So396 yrkande 2, 2004/05:So431 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So517 yrkandena 5 och 7, 2004/05:So602 yrkande 2, 2004/05:So607 yrkande 4 och 2004/05:So614 yrkande 1.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att regeringen i EU ska verka för minskade införselkvoter med hänvisning till alkoholinförselns stora effekter på folkhälsan. Folkhälsoskäl är en erkänd rättslig grund inom EG-rätten för att åsidosätta huvudregeln om fri rörlighet för varor. På lång sikt är dock minskade kvoter ett trubbigt vapen eftersom gränskontrollerna är otillräckliga för att avskräcka från smuggling. För att vinna tid under de närmaste tio åren är dock minskade införselkvoter en lämplig åtgärd.

Vad ovan anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Sk213 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sänkt skatt på öl.

2004/05:Sk245 av Nils Fredrik Aurelius och Anna Lindgren (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att sänka ölskatten för öl med en alkoholhalt överstigande 2,8 %.

2004/05:Sk251 av Tobias Billström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om harmonisering och sänkning av skattesatserna för alkoholinköp i Sverige.

2004/05:Sk301 av Inger Lundberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om indikativa nivåer för vad som är att betrakta som personligt bruk vid införsel av alkohol.

2004/05:Sk307 av Claes-Göran Brandin m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätt till återbetalning av erlagd tobaksskatt vid export av rökfria tobaksprodukter till andra EU-länder.

2004/05:Sk318 av Lennart Hedquist m.fl. (m, fp, kd, c):

1. Riksdagen beslutar höja minimiskatten på cigaretter från 90 till 100 % i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett reformerat punktskattesystem med bibehållen skattenivå och maximerad styckskatt i enlighet med EU:s regelverk för cigaretteskattning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett nytt beräkningssystem utan eftersläpandeffekter för den mest efterfrågade priskategorin.

2004/05:Sk325 av Kenneth Lantz (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidta åtgärder som innebär skattemässig neutralitet mellan rulltobak och vanliga cigaretter.

2004/05:Sk332 av Jan Andersson och Claes Västerteg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av sänkt svensk ölskatt.

2004/05:Sk340 av Lennart Hedquist m.fl. (m):

1. Riksdagen begär att regeringen snarast lägger fram förslag till förändrad alkoholbeskattning.

2004/05:Sk371 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om taxfreet köp på ankomstflygplats.

2004/05:Sk416 av Lars Gustafsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om ett utvidgat uppdrag till Alkoholinförselutredningen.

2004/05:Sk438 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en alkoholskadefond.

2004/05:Sk448 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omförhandla införselreglerna med EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att pröva införselkvoterna mot EG-rättens folkhälso-paragraph.

2004/05:Sk465 av Göran Magnusson och Barbro Hietala Nordlund (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraftigt sänkta införselnivåer för alkoholdrycker samt att ökade insatser görs för att bekämpa missförhållanden med anknytning till införsel av alkoholdrycker.

2004/05:Sk468 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minskade alkoholkvoter.

2004/05:So393 av Kerstin Engle (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall arbeta för höjningar av minimiskatt på alkohol inom EU.

2004/05:So396 av Nils-Erik Söderqvist m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att sänka de indikativa nivåerna för vad som är att betrakta som personligt bruk vid införsel av alkohol.

2004/05:So431 av Jan Lindholm och Ulf Holm (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige snarast för att skydda folkhälsan ensidigt återinför införselregler för alkohol på en betydligt lägre nivå än i dag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att alkoholens allvarliga hot mot folkhälsan skall användas som huvudsakligt argument om Sveriges ensidiga beslut om införselbegränsning ifrågasätts.

2004/05:So507 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av sänkta alkoholskatter.

2004/05:So509 av Hillevi Larsson och Christina Axelsson (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör driva frågan om minimiskatt på alkohol och tobak i EU.

2004/05:So516 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sänka alkoholskatten samt att avskaffa Systembolagets säljmonopol.

2004/05:So517 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom ramen för EU-samarbetet skall arbeta för höjda minimiskatter på alkohol.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ta initiativ för att få till stånd ändrade regler för privatinförsel av alkohol och återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka initiativ som tagits.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över den praxis som nu tillämpas för vad som betraktas som privat införsel av alkohol.

2004/05:So602 av Ragnwi Marcelind (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en solidarisk alkoholskatt.

2004/05:So607 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om följderna av en skattesänkning på sprit.
4. Riksdagen beslutar att Sverige ensidigt återgår till de införselkvoter av alkohol som avtalades i samband med förhandlingarna om svenskt EU-medlemskap, enligt vad som anförs i motionen.

2004/05:So610 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkoholisk och söt cider.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införselkvoter.

2004/05:So614 av Anita Brodén och Runar Patriksson (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i EU föra in folkhälsoaspekten och verka för att införselkvoterna sänks till en nivå som kan anses rimlig för privat bruk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i EU verka för en gemensam höjning av minimiskatterna på alkohol.

Motioner väckta med anledning av proposition 2003/04:161 Alkoholpolitiska frågor

2003/04:So31 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

6. Riksdagen begär att regeringen inom EU verkar för att Sverige får minska införselkvoten, med hänvisning till folkhälsoskäl som rättslig grund för undantag från principen om fri rörlighet för varor.
7. Riksdagen begär att regeringen inom EU verkar för att minimiskatten på alkohol kraftigt höjs.

2003/04:So35 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införselkvoterna också måste diskuteras.

2003/04:So36 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen beslutar att Sverige ensidigt återgår till de införselkvoter av alkohol som avtalades i samband med förhandlingarna om svenskt EU-medlemskap enligt vad som anförs i motionen.